

EX TOMO III. SVRII,

Elogium S. Monicae matris S. Augustini
ex libris confessionum eius A. Liber
pomanuo Collectore.

Sur. Tom. 3. 4. Maii.

S Augustino adhuc in Manichæorum hæresi
persistente mater eius conuersionis cupi-
dissima non desisteat à precibus & lacrymis pro
eo fundendis: quam deniq; Deus exaudiuit & eius
modi somnio consolatus est, vt viuere ipsum secū
crederet, & habere secum eandem mensam in do-
mo, quod nolle cæperat auersans & detestās blas-
phemias erroris eius. Vidit enim stātem se in qua-
dam regula linea, & aduententem ad se iuuenem
splendidum hilarem atq; arridentem tibi, cum illa
esset mærens & mærore confecta. Qui cum caussas
ab ea quæsisset mæstitiæ suæ, quotidianarumq; lac-
rymarum docendi, vt assolet. non discendi gra-
tia, atque illa respondisset, perditionem meam se
plangere, iussisse illum, quo secuta esset, at; admo-
nuisse, vt attenderet & videret, vbi esset illa, ibi &
esse filium: Quod illa vbi attēdit, vidit ipsum iuxta
se in eadem regula stātem. Vnde hoc bone omni-
potens, nisi quia erant aures tuæ ad cor eius? tu, in-
quam, qui sic curas vnumquēq; nostrum, tanquā
solum cures, & sic omnes, tāquam singulos. Vnde
illud

*Preces
S. Mo-
nica
pro fi-
lio.
Disso.*

illud etiam, quod cum filio narrasset ipsum visum
 & filius ad id trahere conaretur, vt illa se potius nō
 desperaret futuram esse, quod eram: continuò sine
 aliqua hæsitatione, non, inquit, non enim nihil di-
 ctum est, vbi ille, ibi & tu, sed vbi tu, ibi & ille. At
 cum Augustinus per nouennium obcæcatus man-
 sisset, orauit insuper mater Episcopum pium & *Error*
 doctum, vt cum eo colloqueretur & errores e- *altius*
 ius reselleret & dedoceret mala, ac doceret bona, *insu-*
 respondit adhuc indocilē esse eò quòd inflatus es- *xiii.*
 set nouitate hæresis illius, & nōnullis quæstiuncu-
 lis iā multos imperitos exagitasset: sed tunc, inquit,
 illum ibi, & tantum roga per eo dominum. ille le-
 gendo reperiet, quis ille sit error, & quanta impie-
 tas: nec fieri poterit, vt filius istarū lacrymarū per-
 eat. Interim Augustinus Romam pergere voluit
 Carthagine relicta nō quod maiores quæstus, ma-
 iorq; ei dignitas ab amicis, qui hoc suadebant, pro-
 mittebatur (quanquā & ista ducebant animū eius,
 sed illa erat tū causa maxima & pænē sola, quod au-
 dierat, quietius ibi studere adolescentes, & ordina-
 tionē disciplinæ coercionē sedari, ne in eius scho-
 lā, quo magistro non vtuntur, passim & proteruē
 irrūant, nec eos admitti omninò, nisi ille permise-
 rit. Contra apud Carthaginem sæda est & in tem- *Schola-*
 perans licentia Scholasticorum: Irrumpunt impu- *sticorū*
 denter, & prope furiosa fronte perturbāt ordinē, *proter-*
 quem quisq; discipulis ad proficiendū instituerit. *uia.*
 Multa iniuriosa faciūt mira hebetudine, & punien-
 da legib. nisi cōsuetudo patrona sit, hoc miseros
 eos ostēdens, quo iā quali liceat, faciant, quod per

Diuinam legem nunquam licebit: & impune
 facere arbitrantur. cum ipsa faciendi cecitate pun-
 niantur, & incomparabilius patiantur peiora, quæ
 faciunt. Ergo quos mores, cum studeret, suos esse
 noluit, eos, cū doceret, cogebatur perpeti alienos:
 & idcō placebat ire, vbi talia non fieri omnes, qui
 nouerant, indicabant. Ibat igitur mari matre &
 inuita & sollicita. Vix dum Romam ingressum
 febrilis ardor oppressit matre vidua nesciente,
 nec minus pro eo in precibus sollicita, frequentan-
 te Eleemosynas, oblequente, atque scruiente ser-
 uis Dei, nullum diem præmittente orationem
 ad altare. bis in die mane, & vesperi ad Ecclesiam
 sine vlla intermissione veniente, non ad vanas fa-
 bulas & aniles loquacitates, sed vt Deum audiret
 in sermonibus suis, & ipse illam in orationibus
 suis. Nec multò post nauigauit ad ipsum mater
 pietate fortis terra marique sequens, & in pericu-
 lis Dei auxilio secura. Nam & per marina discrimi-
 mina ipsos nautas consolabatur pollicens eis per-
 uentionem cum salute, quia hoc ei Deus per vi-
 sum pollicitus erat: & inuenit quidem filium peri-
 clitantem grauiter desperatione indagandæ veri-
 tatis. id est, veritatem quidem nondum adeptum,
 sed falsitati iam ereptum opera præsertim S. Am-
 brosii, & frequentatione Ecclesiæ. Itaque illa S.
 Ambrosium tanquam Angelum Dei suspiciebat,
 & amabat. Itaque cum ad memorias sanctorum,
 sicut in Africa solebat, pulres & panem & merum
 attulisset, atque ab ostiario prohiberetur, vbi hoc
 Episcopum vetuisse cognouit, tam piè atque obe-
 dienter

*Deuo
 tio quo
 ndia.
 na.*

*S. Am-
 brosii
 doctri-
 na.*

dienter amplexa est, vt ipse Augustinus miraretur, quod tam facile accusatrix potius consuetudinis suae, quam disceptatrix illius prohibitionis effecta sit: prohibitionis autem causa fuit, ne vlla occasio se ingurgitandi ebriosis daretur, & quia illa parentalia superstitioni gentilium erant simillima. Non longe cæperat Mediolanensis Ecclesia genus hoc consolationis & exhortationis celebrare, magno studio fratrum concinentium vocibus & cordibus. Nimirum annus erat aut non multo amplius, cum Iustina Valentiniani regis pueri mater S. Ambrosium persequeretur hæresis suae causa qua fuerat seducta ab Arrianis. Ixcubabat pia plebs in Ecclesia mori parata cum Episcopo suo. Ibi S. Monica sollicitudinis & vigiliarum primas partes tenens orationibus viuabat: Augustinus adhuc, vt fatetur, frigidus à calore spiritus Diuini, excitabatur tamen ciuitate attonita atque turbata. Tunc hymni & psalmi vt canerentur secundum morem orientalium partium, ne populus mœroris tædio contabesceret, institutum est, & ex illo in hodiernum diem retentum multis iam ac pænè omnibus gregibus Christianis & per cætera orbis imitantibus. Tunc ad reliquias corporum SS. Geruasii & Protasii, quæ reuelata sunt S. Ambrosio, Dæmones expulsi, & cæcus lumen recepit. At Augustinus & Euodius iuuenis patriota cum quærerent, quisnam locus eos vtilius haberet seruientes Deo, pariter remearunt in Aphyricam: & cum ad ostia Tyberina essent, mater defuncta est. Fucrat, vt refert ibidem S. Augustinus,

*Cantua
origo
causa.*

Vis cō-
iugii
dicitur.

mus, verula optimis moribus, quæ patrem eius in
fontem portauerat, quæ curam dominicarum fi-
liarum commissam sibi diligenter gerebat, & ce-
rat in eis coercendis, cum opus esset, sancta seue-
ritate vehemens, atq; in docendis sobria pruden-
tia. Nam eas præter illas horas, quibus ad mensam
parentum moderatissimè alcantur, etiam si ex-
ardesceret tibi, nec aquam bibere timebat præcau-
tæ consuetudinem malam, & addens verbum sanum:
modo aquam bibitis, quia in potestate vinum non
haberis: cum autè ad maritos veneritis, factæ Do-
minæ apothecaram, & cellarū, aqua sordebit, sed
nos potandi præualebit. Et tamē subreperat ma-
tri Monicæ vino lentia. Nam cum de more tanquã
puella sobria iuberetur à parentib. de cuppa vinū
p̄mere submisso poculo quã desuper patet, prius
quam in lagunculam funderet vinum, primo-
ribus labris sorbebat exiguum, quia non poterat
an plius sensu recufante: non enim vlla temulenta
cupidine faciebat hoc, sed quibus iã super effluen-
tibus ætatis excelsibus, qui ludicris motibus ebul-
liunt, & in puerilibus animis maiorum pondere
premi solent. Itaq; ad illud modicum quotidiana
modica addendo quoniam qui modica spernit,
paulatim decedit, in eam consuetudinem lapsa est,
vt prope iã plenos mero caliculos inbianter hau-
ririt. Vbi tunc sagax anus & vehemens illa prohi-
bitio? Nunquid valebat aliquid aduersus latentem
morbū, nisi medicina domini vigilaret super nos?
Ancilla igitur, cū qua sorbebat accedere ad cuppam
litigans cum domina minore, vt sit sola cum sola.

obie-

obiecit hoc crimen amarissima insultatione vocans meribulā. Quo illa stimulo percussa respexit fœditatē suam, confestimq; damnauit, atq; exiit. Sicut amici adulantes peruertunt, sic inimici litigantes plerumq; corrigunt. Itaq; Deus de alterius animæ (licet & seipsam serò prodēdi periculo liberare volebat) infania sanauit eam, ne quisquam eū hoc aduertit, potentiaē suæ tribuat, si verbo eius alius corrigatur, quē vult corrigi. Educata itaq; publice & sobriè, potiusq; (ait Augustinus Deo loquens) à te subdita parentibus quam à parentibus tibi, vbi plenis annis nobilis facta est, tradita viro seruiuit velut Domino, & sategit eum lucrari tibi loquens te illi moribus suis, quibus eam pulchram faciebas, & reuerenter amabilem atq; mirabilem viro. Ità autem tolerauit cubilis iniurias, vt nullam de hac re cum marito haberet similitatem. Expectabat enim misericordiam tuam super eum, vt in te credens iustificaretur. Erat enim ille sicut beneuolentia præcipuus, ità ira feruidus. Sed nouerat hæc nō resistere irato viro non tantū factō, sed me verbo quidem. iam verò refractō, & quieto, cū opportunum videret, rationem facti sui reddebat, si fortè ille inconsideratius commotus fuerat. Deniq; cum matronæ multæ, quarum viri mæfustiores erant, plagarum vestigia etiam de honestata facie gererent, inter amica colloquia illæ arguebant maritorum vitam, hæc earum linguam, veluti per iocum grauitè admonens, ex quo illas tabulas, quæ matrimoniales vocantur, recitari, audissent, tanquam instrumenta, quibus ancillæ factæ

*Effectus
et in li
lum a
casu.*

*Pietas
& obse
quium
uxoris
in ma
ritimo*

factæ essent, deputare debuissent: proinde memores conditionis, superbire aduersus dominos non oportere. Cumque mirarentur illæ scientes, quam ferocem coniugem sustineret, nunquam fuisse auditum, aut aliquo indicio claruisse, quod Patricius ceciderit vxorem, aut quod à se vel vnicum diem aliqua lite dissenserint, & causam familiariter quærent, docebat illa institutum suum, quod supra memorauimus. Quæ obseruabant, expertæ gratulabantur: quæ non obseruabant, subiectæ vexabantur. Socrum etiam suam primo susurris malarum ancillarum aduersus se irritatâ sic vicit obsequiis perseverans tolerantia & mansuetudine, vt vltro illa filio suo medias linguas famularum proderet, quibus inter se & nurrum pax domestica turbabantur, expeteretque vindictam. Itaque posteaquam ille & matri obtemperans, & curans familiæ disciplinam, concordia suorum consulens, proditas ad prodentis arbitrium verberibus coercuit, promisit illa talia de se præmia sperare debere, quæcunque de sua nuru sibi. quò placeret mali aliquid loqueretur: nullaque iam audente, memorabili inter se benivolentia suauitate vixerunt. Atque equidem hoc bono mancipio tuo, in cuius vtero me creasti Deus meus, misericordia mea munus grande donaueras, quod inter dissidentes atque discordes quaslibet animas, vbi poterat, tam se præbebat pacificam, vt cum ab vtraque multa de inuicem audiret amarissima, qualia solet eructare turgens atque indigesta discordia, quando præsentis amica de

Sufur,
ratio
et im
veris
narra-
ti sed
otiosis.

Exempla de Coniugiis.

91

ea de absente inimica per acida colloquia crudelitas exhalatur odiorum, nihil tamen alteri de altera proderet, nisi quod ad eas reconciliandas valeret. Paruum hoc bonum mihi videretur, nisi turbas innumerabiles tristis experirer, nescio quam horrenda pestilentia peccatorum latissimè perturbante, non solum iratorum inimicorum iratis inimicis proderet, sed etiam quæ non dicta sunt, addere, cum contrà animo humano parum esse debeat, inimicitias hominum nec exagitare, nec augere malè loquendo, nisi eas etiam extinguere bene loquendo studuerit, qualis illa erat docente te magistro intimo in schola pectoris. Denique etiam virum summum in extremam vitam temporali lucrata est tibi, nec in eo iam fideli planxit, quod in nondum fideli tolerauerat. Erat etiam serua seruorum tuorum. Quisquis enim eorum nouerat eam, multum in ea laudabat & honorabat, & diligebat te: quia sentiebat præsentiam tuam in corde eius, sanctæ conuersationis fructibus testibus. Fuerat enim eius viri vxor, mutuam vicem parentibus reddiderat, domum suam pie tractauerat, in operibus bonis testimonium habebat. Nutrierat filios toties eos parturiens, quoties abs te deuiare cernebat. Postremò nobis omnibus Domine, qui ex munere tuo finis loqui seruis tuis, qui ante dormitionem eius in te iam conlociati viuebamus, percepta gratia baptismi tui, ita curam gessit, quali omnes genuisset: ita seruiuit, quasi ab omnibus genita esset. Imminente autem die, quo ex hac vita erat exitura, colloquebamur

solli

*Virtus
sine
querela.*

soli valdè dulciter, & præterita obliuiscentes
 ea, quæ ante sunt extenti, quærebamus inter nos
 apud præsentem veritatem, quod tu es, qualis ef-
 fect futura æterna vita Beatorum: quomodo si-
 lentibus tumultibus carnis & phantasiis omnium
 creaturarum creator ipse nobis audiendus: & quo-
 modo inter verba hæc & similia mundus iste no-
 bis vilesceret cum omnibus delectationibus suis
 tunc ait illa: Fili, quantum ad me attinet, nulla
 iam re delector in hac vita. Quid hîc faciam ad-
 huc, nescio, iam contumpta spe huius sæculi: V-
 num erat, propter quod in hac vita aliquantum
 in morari cupiebam, vt te Catholicum Christia-
 num viderem, priusquam morerer: cumulatius
 hoc mihi Deus meus præstitit, vt te etiam con-
 temprâ felicitate terrena seruum eius videam.
 Quid hîc facio? Ad hæc quid ei responderim,
 non satis recolo. Tum intereà vix intra quinque
 dies, aut non multò amplius decubuit febribus.
 Et cum ægrotaret quodam die defectum animæ
 passa est, & paullulum subtracta à præsentibus.
 Nos concurrimus, sed citò reddita est sensui, & as-
 spexit astantes me & fratrem meum, & ait nobis
 quali quærenti similis. Vbi eram? Deinde nos ma-
 rore attonitos intuens; ponite hîc inquit, matrem
 vestram: illudq; rogo, vt ad domini altare memi-
 neritis mei, vbi fueritis. Ergo die nono ægritudi-
 nis suæ 56. anno ætatis suæ 33. ætatis meæ a-
 njma illa religiola & pia corpore
 scõta est.

*Præterea
 facta à
 prof. et
 prof. sen-
 su.*

Ex vita S. Ioannis Damasceni elogium
parentum ipsius scripta per Ioannem Pa-
triarcham Hierosolymitanum. quæ
extat apud Surium Tom. 3.

6. Maij.

MAiores S. Ioannes pios habuit, quique soli
pietatis florem, atq; cognitionis Christi
odorem inter medias spinas cõseruarunt. Nam hi
soli Christianum nomen perinde atq; præclaram
quandã & à nullo extorquendam hæreditatem ita
retinuerunt, vt ex quo Agarenì urbem imperio
suo ac ditioni subiecerunt, orthodoxam doctrinã
nullo modo labefactãrint. Quo etiam factum est
vt insignes & celebres inter medias impiorum ca-
teruas virtus reddiderit, vtpote quam hostes quo-
que ipsi venerationi habeant, ad instar Danielis
apud Assyrios, & Iosephi apud Aegyptios, quos
captiuos virtus negotiis præfecit, vt & hunc Sara-
cenicæ reip. Vt igitur semen in monte, vel si re-
ctius loquendum est, vt lucerna in nocte, & vt fe-
men in Israel, ac denique vt scintilla in cinere, sic
Ioannis maiores Damasci relictì sunt, vt præcla-
ram hanc facem proferrent: ea autem omnibus
terrarum finibus lucem adferret: An non ita in
Ioanne Baptista contigit? nam quoniam futu-
rum erat, vt superioribus omnibus Prophetis cla-
rius eluceret, idcirco Diuina prouidentia à sacer-
dotali tribu prodiit, atque à propheta genitus
est: eadem quoque prouidentia Ioannis pater
cum

*Virtus
host. h.
amabo
lis.*

cum primis pius atque humanitate præditus ex-
 titit. Nam cum tum ob eximiam virtutem, tum
 ob reliquum vitæ splendorem, amplissimasque
 opes publicorum negotiorum cura ac admini-
 stratio per omnem ei regionem demandata fuisset,
 ipse non in commestationes, ac per potatōnes
 & superuacaneas impensas diuitiis abutebatur, sed
 vel redimendis captiuis, vel Christianorum subli-
 diis impendebat, vel libertati permittendæ incre-
 dibili humanitate & liberalitate tam immobili-
 bus quam mobilibus bonis exercita. Tanto igitur
 viro præmii loco S. Ioannes datus est: quem in-
 fantulum pater inusitato & audaci inter barba-
 ros facto baptisni consortem esse voluit: deinde
 in eam de puero curam incubuit, non vt ille de-
 sultorios equos regere, ac moderari, hastam com-
 modè vibrare, aut arcu sagittam exactè euittere,
 aut cum feris pugnare, ac naturalem mansuetudi-
 nem in belluinam crudelitatem immutare discer-
 ret: quemadmodum videlicet multis hinc eueni-
 re solet, quod iracundia subinde perturbentur, &
 furiosum ac immanem quendam in modum sub-
 sultent. Ac propterea alius quidam Chiron in
 montibus educatus, ceruorumque medulla disci-
 pulum alens à Ioannis Patre haudquaquam quaere-
 batur, sed qui omni genere eruditionis excultus
 esset, atque ex animi corde bonum verbum eru-
 scaret: quo nimirum filium suum huiusmodi
 quoque epulis aleret. Cuius votis Deus satisfac-
 cit, dum Agarenis mare infestum habentibus &
 captiuos ducentibus, quos partim necabant, par-
 tim

*Psus o-
pium.*

*Discis
plina
contra-
rsa.*

*Cosmas
doctis-
simus i-
donens
magi-
ster S.
Dama-
sceni.*

tim vendebant, vnus in terreatos repertus est vultu
 gratuitatem præ se ferens internum animi statum
 declarante, qui etiam aliis trucidandis veneratio-
 ni erat, & à quo preces ad Deum pro sua certatim
 petebant. data per hoc anfa Agarenis sciscitandi,
 quis esset: quibus respondit: Nullam sacerdotii
 dignitatem gero, verum inutilis quispiam mona-
 chus sum ex Italia philophia 7 artium excultas
 non minus antiqua illa, quam nostrate Deo gra-
 ta. Quibus verbis oculos eorum lacrymis im-
 pleuit: & hunc quidem Ioannis pater impetra-
 tum à principe filio præfecit.

*Elogium parentum S. Petri Præsulis
 Tarentasii authore Gaufrido Abbate
 Alt. et umbæ.*

Sur. Tom. 3. 15. Maij.
 in vita S. Petri.

S Petri parentes in prædio suo Viennensis
 Dyæcelis iustis suis laboribus, victu medio-
 cri vitam sobriam transigebant, secundum sæcu-
 lum præfens humiles, sed eleemolynis & affectu *Scindis*
 & obsequiis in pauperes & præsertim pios religio- *piorum*
 sos deuoti: quo tempore Cistertienfis monasterii *coniug-*
 vinea iam fructificans ad illas etiam partes dila- *gum.*
 tauit palmites suos. quos Guido Præfui in Bona-
 uelle primus plantauit postea futurus Calixtus
 summus sacrorum princeps locum irrigationi
 populorum & incremento Diuino præbens: cu-

*S. Petri
studio.
sa &
mod-
stapue
vuis.*

ius loci primus Canobiarha S. Ioannes non pa-
cis post obitum miraculis inclaruit: quem in mo-
nasterii initiis parentes S. Petri magnè sunt ho-
nore profecuti. Quorum Lanbertus maior natus
filius cum traditus mature esset litteris, Petrus
minor natus non signiter profecutus non aliena
ductus manus, non minus caelesti gratia, quam di-
ligentia magistrorum disciplinam solertia ingenii
& memoria præcurrabat lectionis & gratuitam
sectator à ludis pueritiæ consuetis alienior. In
tempore iam legitima puerorum procreatione
completa vitam in sæculo Eremiticam præocu-
pare parentes, abstinentiæ dare operam, à coniugii
opere penitus abstinere, & amplius solito in Elee-
mosinis se exercere, deputare meliora fœdera pau-
peribus, ipsi in palea recubare: & cum tota
domus Xenodochium videretur, assignata erat
pauperibus & peregrinis propria cella seorsum.
Religiosos non modo suscipere, sed expetere sa-
tangebant: Maxime verò Carthusianis, & Bonae-
uallanis, in quibus maximè complacent, con-
grua ferre cibaria, & salutis consilia ab eisdem
non modo sibi sectanda, sed pluribus commu-
nicanda referre, pacem cum omnibus habere
suadere, ad eamque discrepantes reuocare, inu-
eriam patientibus opem ferre, opportunè arguere,
quos licuit, inferentes. Cilicio pater utebatur ad
carnem, quod sub vestibus sibi congruis occultaba-
bat. Ambo pariter magis ac magis innocentiam
conseruare, lectariis stitiam, colere pietatem, in
fide & operibus bonis liberos educare. *Filiis*

*coni-
gum se.
nō stu-
dia.*

Clericis nulla volebant Beneficia Ecclesiastica conferri, licet adhuc in sæculo constutis, quod vix solent etiam religiosi euitare parentes.

Martyrium S. Gordiani qui à S. Ianuario cum vxore & 53. è familia baptizatus est. ex M. S. codice, & antiquissimis martyrologiis L.

Surii Tom.3. 10. Maii.

SIANUARIUS senex presbyter iussu Iuliani apostatae imperatori cum multis Christianis in carcere detentus nullis ab eo minis proposito abduci potuit, ideoque Gordiano Praefidi ad custodiendum in carcere traditus. Gordianus igitur noctu eum ad se accersens, dicebat, se eius velle sermonibus oblectari: cui dixit S. Ianuarius: Fili noli perdere tempus tuum, sed potius age penitentiam propter trucidata corpora sanctorum, & baptizare, vt possis frui requie aeterna, & immunis esse à tormentis igni aeterni. Gordianus ait: Irane certus ero, si dictis tuis obtemperauero, immunem me fore à suppliciis istis sempiternis? S. Ianuarius respondit: ego tibi polliceor in nomine Domini Iesu Christi si toto corde credideris, & baptizatus fueris, omnium facinorum tuorum sordes expiatum iri, aded,

vt teipsum quoque Domino Iesu Christo sacrificium offeras. Gordianus vicarius dixit: praescribere ergo mihi credendi aliquam formam vel modum. Cui Ianuarius confiteris, ait, in nomine Patris, & filii, & Spiritus sancti vnam diuinitatem & agens penitentiam, ostendas te agnoscere peccata tua. Tum Gordianus lacrymans abiit ad uxorem suam Marinam, dixitque ei omnia, quae S. Ianuarius hortatus eum esset facere, quae eadem nocte eum comitata procidit cum ipso ad pedes S. Ianuarii orantes baptismum, seque peccasse confessi, effice, aiunt, vt liberemur à peccatis nostris. Ad hæc Ianuarius, etiam atque etiam videte, ait, num toto corde credatis, num quod tegumentum intus retineatis: scio enim vos ab imperatore haberetis honore. Respondit Marina: vnam Iouis effigiem habemus reconditam ab Imperatore nobis datam, ob quam sancti cruciabantur. De ea verò quid faciemus? eam igitur ei ostendit æneam inauratam cum tripode ærea: Quam mox S. Ianuarius cum ara accenso igne conflauit, proiecitque in cloacam: atque deinde cum ingenitum gaudio Catechizauit vtrumque, atque è familia promiscui sexus quinquaginta tres, quos etiam omnes baptizauit. Post 14. dies Iulianus requisitus de Ianuario per Clementianum tributum: cui Gordianus suauis, vt exemplo suo abdicatione Cæsaris obedientia per fidem vitam sibi sempiternam pararet, cuius sibi S. Ianuarius administraret, quem honore, non iniuria dignum putaret. Hæc auditis Iulianus iussit Gordianum includi in carcerem

Bapti-
zantur
coni-
uges cū
famili-
aribus

ecrem subrogato in eius locum Clementiano, & Relega-
 vxorem eius Marinam, in pago, quem aquas Syl- *110 Ma-*
 uias vocant, rusticorum seruituti addici, vt ea ser- *uina.*
 uitate opprimeretur. Deinde Clementianus Gor-
 dianum pro tribunali compellat, quorsum con-
 tra edictum Cæsareum Deos conflauerit! imò,
 ait Gordianus pro salute reip. id feci, & porro
 facturus sim, si copia detur: & tamen dic, oro,
 quem nam potius adorandum censes, eum ne, qui
 fecit, an eum, qui fingitur? Ego planè illum ado-
 ro, per quem facta sunt omnia. Cui præses, cur i- *Decol-*
 gitur is à Iuliano proiectus est? Imò verò, ait *latio*
 Gordianus, à Deo proiectus est Iulianus, qui Dei *Gor-*
 timore spreto adorat dæmonum simulacra, cum *diani.*
 quibus periturus est. Tum præses plunibatis cæ-
 sum & gratias Deo agentem decollari iussit, cor-
 pusque per 5 dies feris obiectum, & deuorandum
 relinqui, à quibus intactus à Christianis est sepul-
 tus in sepulchro S. Epimachi, vbi diu miracula
 conuiscunt.

*Consortium felix Martyrii sanctorum
 Glycerie & Laodicii ex Me-
 taphraste.*

Sur. 10. Maij.

ANtonino Imperante & Christianos perse-
 quente lex eius à Præside publicata Traia-
 nopolì omnes sub pæna capitis in templum Iou-
 nis ad sacrificium compellabat. Christiani au-

perta liberatur, semivis in terram stratis licet
toribus eripitur. Dein rursus in custodia ab
angelis pascitur, pasta referatis sponte obliuatis
toribus cum stupore à præfecto dimissa Hera-
cleam ad Christianos peruenit. Ibi rursus ten-
tata de constantia in accensum fornacem sine læ-
sione coniicitur. Tum pelle è vultu detracta to-
ta nocte in carcere super acutos lapidum acervos
diutissimè detinetur, detenta cælesti ope facie re-
stituta in pristinam speciem dilapsis quibus tene-
batur vinculis sanatur, sanata à Custode Laodicio
sic vt erat libera inuenitur, inuenta non agnoscit
tur, non cognita se ipsam profitetur quam quærit,
professa ipsum de miraculo facto edocet, edo-
ctum ad fidem in Deum capessendam induxit,
inductam secum vinculis eisdem solutis edu-
cit, eductum Præliidi offert, oblatum & fortiter
in fide perstantem coram eo & mortis sententia
accepta paratam Deo precibus ad extremum a-
gonem præmunit, præmunitum securi mox fe-
riendum ad cælum præmittit, præmissum lænæ
alteri impune obiecta, ab altera citra cicatri-

ecum præmorosa voce cælesti vocante se.

licissimè est in-
scuta.

* *
*

*Illustris societas Martyrum S. Hermetis
& familiae, S. Quirini, & filiae, & aliorum
à S. Alexandro Papa mirabiliter
conuersorum, & confirmatorum ex vetustis
M. S. codicibus, & antiquissimis Martyrologiis.*

Sur. Tom. 3. 3. Maii.

QVinto loco à B. Petro Apostolo Romano
Vrbis cathedram obtinuit Alexander, fan-
ctitate incomparabilis, ætate quidem iuuenis, sed
fide canus. Totius autem populi affectum & be-
neuolentiam illi gratia Diuina conciliarat, ita
vt & senatorum maximam partem conuertecit
ad Dominum, & præfectum quoque Vrbis Her-
men cum vxore, sorore, & filiis baptizauit, &

Ab hoc cum iis pariter 1250 seruos eius, eorumque vxores
S. Her. & filios: quos quidem Hermes in die 8. Paschæ
me no- prius libertate donatos ita demum curauit bap-
men v. ptizari, baptizatisque multa est dona largitus.
sciatu Cum autem hæc ad Traianum principem per-
modo, lata essent, misit is Aurelianum Comitem vtrius-
cui & que militiæ è Seleucia, vt Christianos omnes in-
æmpla terficeret. Vnde nutu Dei eodem anno mor-
vetusta tuus est Traianus. Vbi autem ad vrbem accel-
confer sit Aurelianus, vniuersus senatus non minus ob-
grata, fecerit

secutus est ei, atque ipsi principi Traiano. Adie- *Pseu-*
 runt autem illum templorum pontifices, & ea *dosa-*
 quæ gesta erant, inuidiosè criminantes ad eum *cerdeo-*
 animum iracundia inflamârunt, ut & Hermes *tii cri-*
 Præfectum in vincula coniiici, & Alexandrum *mino-*
 Papam in carcerem duci iusserit. Inde verò orta *tio.*
 est grandis in populo Romano seditio quibus-
 dam clamantibus, viuis ardeat Alexander: aliis
 vociferantibus, Hermes debet flammis exuri,
 qui tot hominum millia à Deorum cultu auertit,
 docuitque templa nostra vitare, & Deos nostros
 confringere. Cum autem Hermes præfectus a-
 pud Quirinum Tribunum haberetur in vinculis,
 dixit ei Quirinus: Quæ ratio est, vir illustis, ut
 vice versa iudicans non solum ad istam iniuriam
 te redigi velis, verum etiam præfecturæ honore
 abdicato vinculis tanquam priuatum onerari æ-
 quanimiter feras? S. verò Hermes ait: Ego præ-
 fecturam non amisi, sed mutauit. Nam terrena
 dignitas à Terrenis tollitur hominibus & muta-
 tur, dignitas verò cælestis æterna sublimitate sub-
 sistit. Plura sciscitanti addidit se de resurrectio-
 ne certum esse idoneo testimonio captiui Ale-
 xandri, certum quoque esse promissione Christi,
 qui suos liberare potest: cui in cruce pendenti
 Iudæi insultantes dicebant. Si potest, descendat
 nunc de cruce & credimus ei. Ille autem si non
 abominatus esset eorum pectora perfidiæ squalo-
 re plena, vidissetque ex animo illos velle credere,
 sine dubio descendisset: Tu igitur, si vera lo- *S. Her-*
 queris, abi ad eum & dicito illi: Si vis ut verum *mis cõ-*
 te el. cõsum.

te esse Dei Praeconem, & verum Deum esse, quae
 colis, credam, aut te apud Hermen inueniam, aut
 Hermen apud te, & omnia, quaecunque dixeris
 mihi, credam. Accepta vtriusque conditione Alex-
 ander in preces incubuit, quem ea nocte Ange-
 lus è canere educit ad aedes Quirini. Quo viso & si-
 mul Angelo tanquam puerulo quinquenni faciem
 gestante obstupuit, & commonitus non malefici-
 cium id esse, sed vnum instar beneficiorum Christi
 miraculis homines ad fidem prouocantium. Quia
 & iam pridem ipso filiolum ad vitam excitante, &
 nutrici caecae lumen restituente iure merito lubes-
 credidi. Quirinus promptus ad credendum petiit,
 vt Balbinam filiam, quam nuptui tradere cogita-
 rat, à struma collum deformante liberarent. Ale-
 xander itaque sponte per Angelum in carcerem
 reductus Balbinam fasciis suis admotis sanauit. Er-
 rant autem ibidem viginti in carcere martyres &
 inter eos duo Presbyteri Euentius, qui ante 70
 annos factus Christianus, vndecimo aetatis anno
 baptizatus, vicesimo Presbyter ordinatus, &
 Theodolus ab oriente Presbyter: erant & alii rei
 in carcere diuersorum criminum: quibus Quiri-
 nus, hortatu Alexandri, fidem per suauit, & baptis-
 mo percepto libertatem quocunque vellent eun-
 di, addixit. Instruati igitur plenius ab Alexandro
 & à duobus presbyteris in catechumenos relati
 omnes cum Quirino filia & familia baptizati sunt
 cum autem captiui carcerem libertati, martyrium
 vitae prætulissent, commotus Aurelianus accitum
 ad se Quirinum, eique constanter obstitentem lin-

*Capitulum
 de coniu-
 giis.*

gua præfecta in eculeo manibus & pedibus truncatum decollauit, deinde Palbinam & ceteros captiuos mari in lacera naui demersit, Alexandrum seorsim eculeo suspensum, unguis radi, & flammis ustulari: tum duos presbyteros in furnu conici & cum ab Angelo essent præseruati alter in furno, alter ante furnum, decollati sunt: at Alexander lente membratim punctus defecit sanctissimus & Pontifex & Martyr. At Aurelianus mente alienatus ardensque febribus maè perit: Quibus consternata Seuerina eius vxor cilicio se induit, & tam diu iacuit ad limina sanctorum, donec ab oriente venisset S. Sixtus Episcopus. Porro S. Damasus Pontifex refert S. Alexandrum salem & aquam consecrasse ad vsum hominum in habitaculis.

Illustre encomium Itte vxoris Pipini Ducis sororis S. Modoaldi, matris S. Gertrudis ex Stephano Abbate Leodiensi

Sur. Tom. 3. ex vita S.

Modoaldi.

FVit Itta mulier ad modum venerabilis ac Deo deuota in fide & bonis operibus: quæ quidem matrimonio iuncta clarissimo Duci Pipino genere & opibus, & quod rarum in petentibus, sublimitate honorum & humilitate morum æquè nobilis: qui Gregius & verissimus pater patriæ quo tempore rebus humanis excuf-

*Pipini
princi-
pis vir-
tutes.*

*S. Ita
mortuo
Pipino
conti-
nencia,
& vir-
tutes.*

excessit, tanto Austriam totam dolore percussit, ut planctui eius pl. nctus regum nequaquam con-ferri posset. Fuit namque probatissimæ vitæ & purissimæ famæ, sapientiæ domicilium, consiliorum thesaurus, defensio legum, controuersiarum finis, munimentum patriæ, decus curiæ, via ducum, & disciplina regum, iustitiæ, prudentiæ, fortitudinis, temperantiæ exemplum omnibus potentibus. Quod si vxores nobilium vel etiam regum, quibus familiaris solet esse elatio, venerabilis Itæ exemplo animum applicarent, possent utique perpendere ex eo, quod fortiter & sanctè egit sub viduitate iam libera, quod deuota Deo vixerit sub tanti mariti disciplina: cum enim propter morum elegantiam, generis & fortunarum præstantiam à multis magnisque procis appetere-tur, ipsa accepto velo continentiæ à S. Amando Traiectensi Præsule omnibus spem coniugii præscidit: Conuertit deinde domum in claustrum & Ecclesiam, ut ibi cum collectis virginibus non tam regiminis prærogatiua, quam humilitatis obsequio perseveraret. Discant matronæ huius nobilissimæ mulieris exemplo, quid Deo, quid maritis debeant: discant & viduæ, quæ cultu superbo delectatæ terna, vel quaterna, vel plura matrimonia omni studio affectant sexagesimo viduitatis fructu priuandæ, licet communi lege à nuptiis non exemptæ. Fuerunt ei liberi tres summa digni memoria, quos ad honorem S. Trinitatis pio consorti Pipino feliciter edidit: Grimwaldus paternæ dignitatis ac pietatis hæres dignis-
simus

simus ad totius regni firmamentum: tum duæ
sorores eius Gertrudis & Begge geminum quasi
pretiosissimarum decorem gemmarum ad cæle-
stis sponsi gloriam, & Ecclesiæ sanctæ decus &
gratiam referentes.

*Elogium S. Rictrudis in coniugio, & con-
libatu monastico & institutione, &
proiectione prolium ad
eundem.*

Ex Tom. 3. Sur. 12. April.

S Rictrudis copiosis parentibus in Vasconia
necdum tunc paganissimi experte nata tem-
pore Dagoberti regis, qui quintus fuit à Magno
Clodoueo. Cum igitur per id tempus Franci cre-
brò in Vasconiam commearent, Rictrudis puella
bonæ indolis ad nobiles iam perducta annos con-
spicitur, amatur, atque expètitur à Franco quo-
dam Adelbaldo præclaris orto natalibus: cuius
mater Gereberta filia fuit S. Gertrudis in Mona-
sterio, quod Hamaticum dicunt, quiescentis, quod
ipsa construxerat. Fuerat is Adelbaldo à puero *Ma-*
optimis institutus disciplinis, multisque pollebat *rimo.*
opibus, & fundis, nec vulgarem gratiæ locum in *nimo*
regis aula obtinebat, dignus planè vir, qui Rictru- *par Ri-*
dem haberet coniugem: cui etiam iuxta morem *trudis*
desponsa, & matrimonii lege sociata fuit, licet qui- *& A-*
dam virginis cognati id molestè ferrent. Neque *delbalo*
spundi di.

ineandi huius coniugii causa fuit libido aut incontinentia, sed amor charæ sobolis. Nec deerant utrique dotes animi aut corporis, quæ in sponso sponsaue spectari solent. In Adeibaldo cernere erat generis nobilitatem pulchritudinem, virtutem & sapientiam, quæ ad conciliandum amorem plus habent vitium: In Rictrude formæ elegantia, genus, opes & mores, quæ præ cæteris inquirenda sunt, viscebantur. Itaque conuenienter illi sententiæ Apostolicæ erat illis honorabile coniugium, & torus immaculatus. Nec enim surda acceperant aure, quod idem Ap. dicit: An nescitis quoniam membra vestra templum sunt spiritus sancti, quem habetis à Deo, & non estis vestri: glorificate & portate Deum in corpore vestro. Fidem verò coniugii inter se accuratè seruantes compage fidei & caritatis erant duo in carne vna vnanimis vno ore, & concordia operatione honorificantes Deum, & omnibus diebus vitæ suæ seruientes ei in iustitia & sanctitate. Natæ sunt quoque eis proles, de quibus postea, Maurotus, Clotendis & Adelsendis, qui sua & aliorum piorum opera in timore Dei educati iuxta illud: ô quam pulchra est casta generatio cum charitate, Porro Adelbaldus in itinere à maleuolis, quibus illud coniugium displicuerat ex insidiis est interfectus. At Rictrudis hoc percussa dolore S. Amandum Præsulem consulit de alio vitæ statu ineundo, qui ipsi inculcabat illud Apostoli: beator erit, si sic permanserit secundum meum consilium, interim eius

*Cades
Adel-
baldi à
male-
uolis.*

s. Cor. 7

propo

propositum, labefactatur Regis hortatu vrgentis, ut cuidam ex optimatibus nubat, at ipsa munierat se quatuor virtutibus, quas Ethici cardinales vocant, iustitia, per quam Deo magis, quam hominibus obedias, fortitudine, per quam nullis cedat aduersis, prudentia, que regis indignationem amoliat, temperantia, qua se intra modestiæ & humilitatis limites contineat. Itaque vsa consilio sancti Amandi ad tempus dissimulat propositum, spondetque regi, se ex eius consilio facturam, quod sibi conducibilius videretur. Postmodum regem cum optimatibus inuitat ad prandium in prædio suo: & inter epulas fidenter regem interrogat, an pace sua sibi liceat in ædibus suis facere, quod velit? Annuente rege *Velum* nigrum velum à S. Amando ad hoc consecratum *con-* è sinu suo depromit, & capiti suo imponit. Quo *nen-* viso rex subiratus discessit, at illa deposito ve- *amata.* flitu pretioso, quo viro placuerat mæstum induit atrumque habitum, designantem interiorem pœnitentiæ luctum iuxta illud: Beati, qui *Mat. 5.* lugent, quoniam ipsi cōsolabuntur: & ut quondam expertas corporis voluptates, & molestas dæmonum profligaret vexationes, in preces continuas, & immodica prope ieiunia incubuit, carnemque aspero cilicio domuit, iuxta *Pf. 34.* illud: ego cum mihi molesti essent, inducbar cilicio, & humiliabam in ieiunio animam meam, & oratio mea in sinu meo conuertetur. Porrò filius eius Maurontas institutione sancta *Proles* sanctorum in viam salutis deductus Leuita & *Ritruo* Abbas *dis pra.*

110

Exempla de Coniugiis.

Abbas factus est Simili institutione reliquæ filia
pietate & castitate floruerunt Clotendis post
obitum mater eius monasterii moderatrix, &
Eusebia bona Dei cultrix, & Adelfendis.

*Martyrium S. Stephæ re & nomine ex
emplo S. Victoris coronata ex Sim. Met
aphr. cui concordant antiqui manuscrip
ti codices, sicut & in aliis permul
tis historiis.*

Sur. Tom. 3. 14. Maii.

CVM S. Victori, qui varios cruciatus patientia
& miraculo vicerat, ad extremum cutis pa
sam detraheretur, tunc militis cuiusdam vxor, Ste
phana nomine, cum ille præsens esset annos xv
nata voce magna clamauit: Beatus es Victor, &
beata sunt opera tua sancta. Sacrificium tuum
Deo acceptum est, vt Abelis victima, quoniam
te ipsum obtulisti recto corde. Sic Deus te acce
pit, vt Enoch virum iustum, qui translatus est
ne gustaret mortem, quod certum tempus præte
rierit. Iustus es, vt Noe honorum operum fru
ctibus refertus. Credidisti, vt Abraham, obruli
sti te Deo, vt Isaac, tentationes sustinuisti, vt Ia
cob, sapiens effectus es, vt Ioseph, cui rerum futu
rarum prænotio concessa est. Certamina ipsa, vt
Iob, fortiter sustinisti, qui multas tentationes
perpeffus hostem diabolum superauit. Esaiam
mulatus

*S. Vi
ctoris
viri.*

mulatus es, qui à Rege Manasse medius factus est. Te ignis flamma non attigit, quemadmodum nec Nebuchodonosoris flammæ tres illos pueros attigerunt. Spem tuam in Deo ipso collocasti, sicut David filius Iesse. Vidi duas coronas è cælo dimissas, vnâ maiore alterâ minore, & maiorem quidem illam tibi allatam ab Angelis duodecim, minorem verò ad me missam audiui. Nam etsi vas infirmum ego sum, nihilominus tamen & ipsa parata sum certamen subire, ac cæleste regnû assequi studeo. Hæc cum Dux Sebastianus audiisset, valdè iratus est, & iussit sâminam illam ad se adduci, quam sic affatus est: *Quanam es tu? Christiana, inquit illa, ego sum. Tum Dux ab ea quæsiuit, quot annos nata esset? Cui Stephana, se quindecim annos & menses octo natam esse respondit. Quæsiuit præterea dux, quam diu vixisset cum viro, quo cum iuncta fuerat. Cui respondit illa, se annum vnum & menses quatuor cum eo vixisse. Et quare, inquit Dux, tam citò mundum reliquisti? Ad hæc ita Stephana: Reliqui breuem & fragilem huius mundi decorem, & terrenas ac fallaces corporis voluptates, vt fidenti animo Saluatori meo Christo, quem expectamus, occurrere valeam, illi videlicet Diuino & Cælesti sponso: terrestris enim sponsus ad tempus est & mortalis. Tum Dux: Desistas, inquit, ab ista nugacitate inutili, & ab Deo accedens illis sacrifices, ne nouis & grauioribus tormentis te cruciatam consumam. At illa dixit. Ego vocor Stephana, cui corona in cælis reposita est.*

2. *Coro.*
ne v.
triusq.

Causa
spres
mundi.

rem sacrificia ista vestra non offeram, ut à
 illo certaminum præside Christo coronam reci-
 pere possim. His auditis dux ille furore nimio sus-
 census iussit Stephanam duabus palmarum arboribus incuruatis alligari, & repente arbores illas dis-
 mitti. Quo facto bellatrix & maritrix Stephanam
 duabus illis palmis in duas parte discerpta est. Ita-
 que in pace martyrum perfectè in Christo com-
 pleuit. Sanctum verò victorem iussit securi percus-
 ti, postquam oratorum mortem post 7. ipsorum
 post 12. dies futuram & captiuitatem Ducis post
 24. prædixisset.

*Occidi-
 SUR.*

*Elogium S. Margaretae non modò piissimæ
 coniugis Scotiæ Regis Malcolini
 sed etiam sapientissimæ & efficacissimæ
 Reginæ in promouendo regis & ad
 ministrorum eius & populorum of-
 ficio, pietate & salute.*

Sur. 10. Iunii.

S Margareta filia fuit Eduardi Angliæ regis
 & Agatæ filiæ imperatoris coniugum: quæ
 iuuentula sobrietatis & Diuini amoris, insuper
 & lectionis piæ studiosa fuit. Suorum tandem
 magis, quam sua voluntate, imò Dei ordinatione
 Regi Scotorum Malcolino in matrimonium col-
 locatur. Vbi licet ea quæ mundi sunt agere com-
 pelleretur, attamen mundi rebus & desideriis in-
 hære

hæere contempsit: plus enim delectabatur bono opere quam diuitiarum possessione. Omnia quæ decebant prudentis reginæ imperio agebantur, eius consilio regni iura disponebantur, illius industria Religio Diuina augebatur. Nihil illius fide firmitus, vultu constantius, patientia tolerantius, consilio grauius, sententia iustius, colloquio iucundius. In loco, vbi nuptiæ eius fuerant celebratæ in honorem S. Trinitatis nobilem Ecclesiam construxit, eamque variis magni pretii ornamentis decorauit: in quibus ex solido & puro auro, & argento viua non pauca fuisse constat. Crucem quoque contulit, quam auro & interlucentibus gemmis vestiri curauit. In aliis quoque quibusque Ecclesiis deuotionis suæ signa reliquit. Tanta verò inerat es cum iucunditate seueritas, & cum seueritate iucunditas, ut omnes, qui in eius erant obsequio, illam & timendo diligerent, & diligendo timerent, atque in eius præsentia non solum nihil execrandum quisquam ausus esset facere, sed neque turpem proferre sermonem. Liberos suos diligentissimè nutrice, & honestis moribus instrui voluit, eosque coram ipsa sæpius adductos fidem Christi docuit, utque illum semper timerent, accuratè admonuit. Timete, inquit, o filii Domini, quoniam non erit inopia timentibus eum: & si dilexeritis illum, præsentis & æternæ vitæ felicitatem rependet. Hæc matris desideria, hæc cerebra admonitio, hæc pro sua sobole quoti-

*S. Mar-
gareta
privata
& pu-
blica
viri-
tes.*

*Dono-
ria sã-
pli.*

*Pro-
lium
restita
insti-
tio.*

diana erat cum lacrymis oratio, vt suum creatorem agnoscerent, agnoscendo colerent, colendo in omnibus diligerent & diligendo ad cælestis regni gloriam peruenirent. Nemo illa ingenio erat præstantior, nemo eloquio illustrior: regem ipsam ad iustitiæ, misericordiæ, eleemosynarum, aliarumque studia & actus virtutum instigauit & Deo cooperante obedientissimum reddidit. Videns enim ille in corde eius reuerà Christum habitare illam quouis modo offendere formidabat, votisque eius & consilia in omnibus parere studebat. Quæ respuit illa, ea & ipse respuere, & quæ amabat illa, ea ipse itidem amore illius amare solebat: delectabaturque illum manibus contrectare & osculo venerari librum, ex quo regibus precari consuevit. Rege cum magno comitatu aliquo proficiscente omnes comites & satellites eius tanta seueritate coercuit, vt nullus quicquam rapere nullius rusticos, vel pauperes quoslibet laedere, vel opprimere auderent. Tanto autem facilius S. Regina omnem mundi pompam spreuit, quanto maiori cum tremore districtum iudicii diem ante mentis oculos sibi indefinenter representabat. Crebrò etiam confessarium suum rogabat, vt quicquid in ipsius dictis & factis reprehensione dignum iudicaret, id cum reprehensione secretò ipsi indicare non dubitaret. Quod cum ille rarius & remissius, quam ipsa vellet, faceret, importunam se illi ingerebat somnolentum & suæ salutis incuriosum, ac negligentem vocitans. Corripit, inquit, iustus in misericordia, & increpet,

*Regis
compar
vultu
eius stu-
diam.*

*Coerces
aulicos
& no-
biles.*

*Qualè
vellet
confes-
sarium
ipsamet
mani-
festauit*

pet. me: oleum autem idest adulatio peccatoris, non impinguet caput meum. Reprehensionem sui, quam alius accipere posset ob contumeliam, illa ad virtutis profectum expetebat. Malum aliquem si vidisset, admonebat, vt ad meliorem frugem se reciperet: bonos hortabatur, vt studeant fieri meliores. Cum autem in Scotia contra vniuersalis Ecclesiæ consuetudinem sanctam multa illicita fieri videret, multis consilijs ad veritatis viam errantes reducebat. In quo conflictu rex *Abu-
suo sol-*
iple præcipuus ei adiutor erat, quicquid in hac *lis regia*
causa illa diceret, & dicere & facere paratissimus: *qui quod perfectè Anglorum idioma æquè vt autho-
proprium calleret, vigilantissimus hac in re v-
ritate*
qui quod perfectè Anglorum idioma æquè vt *o Sy*
proprium calleret, vigilantissimus hac in re *nodo.*
ritate
quam indubitatum præsupposuit non oportere *nodo.*
nouis & peregrinis institutionibus Catholice Ec-
clesiæ alumnos ab ea discrepare. Itaque, primò,
quadragesimale ieiunium ad exemplum Christi
quadragesima dies ieiunantis institutum à Die Cine-
rum inchoari à ieiunio sex dies dominici incom-
pletum id relinquerunt. Secundò recusantes in
paschate Synaxin de more sumere ita redargue-
bat, vt probaret eos solos ea indignos esse, qui nec
separarent illam ab alijs elcis, nec confessione ab
inquinamentis scelerum purgati acciperent: cum
ex aduerso penitentia, ieiunijs, elemosynis lacry-
mis à sordibus peccatorum se synaxi paschali con-
dignos præstarent. Tertio dici dominicæ pro-
phanationem per opera Teruilia ex præscripto
D. Gregorij Pontificis summi & vniuersali iridem

*Alia
virtutes &
opera.*

*Tempe-
rantia.*

*Cura
mori-
entia
pro li-
beris.*

Ecclesiæ consuetudine prohibuit. Illicita etiam nouercarum coniugia, & fraterna post fratrum mortem, & alia multa quæ contra morem Ecclesiæ inoleuerant concilio damnans de regni finibus extirpauit. Quot illa quantisque lacrymis nauos apud Confessarium expiauit? Qua gratia de cælestis dulcedine patriæ verba fecit? Quot post se trahebat miserorum, orphanorum, viduarum greges? quot captiuis libertatem restituit? Quot pauperes suis manibus cum rege paut? quot eorum pedes lauit? Quàm assidua pietate nocturnis ad instar Cleri precibus, sacrificiisque Diurnis ascultandis insistebat. In Ecclesia nemo illa silendo quietior, nemo orando attentior. Nihil vnquam vel sæculare vel mundanum illic loqui, nihil terrenum agere, sed tantum orare & lacrymas fundere solebat. Sumebat deinde cibum non ut delectationi acquiesceret, sed tantum ut vitam seruaret. Erat verò eius refectio tenuis & sobria, & que esuriem potius excitaret quam extingueret: videbaturque non tam sumere, quàm gustare cibum, & ex inedia assiduum morbi cruciatum incurrit. Cum autem ad extrema vetgeret, & cum confessario, qui erat secundus Prior Dunelmæ, de necessariis sermonem pertexuisset ita ait ad eum: Vale: ego posthac diu in hac vita nou subsistam: tu verò paruo post me tempore viues. Duo sunt autem, quæ à te postulo: vnum, quoad vixeris, mei in missis & orationibus tuis meminisse velis: alterum, ut liberorum meorum curam habeas, ut amorem eis impèdas, Deum præcipue timere eodoceras,

doceas, & cum ad culmen terrenæ dignitatis quælibet eorum euehi conspexeris, illius vel maximè patrem simul & magistrum te exhibeas admonendo, & ubi res postulauerit, etiam obiurgando, ne propter mundi prosperitatem æternæ vitæ felicitatem sua negligentia amittant. Dimidio post hæc anno ingrauescente morbi molestia ratò è lecto surgere potuit: quarto autem ante obitum suum die, cum rex Malcolinus in expeditione esset, tristior solito effecta assistentibus dixit: Fortè hodie tantum mali regno Scotorum accidit, quantum vix multis retrò temporibus. Post dies aliquot, *Regis mors,* eodem, quo dixerat, die regem cum filio Eduardo occisum cognouit, quem illa ceu futurorum præscia, multum prohibuerat, ne quoquam tunc cum exercitu progrediretur. Post aliquot dies vehementius morbi molestia urgente crucem Scotiæ Nigram, quam semper in magna veneratione habuit, amplecti, exosculari oculos faciemque crebrò illa signare curauit. Interim à filio Edgardo ex prælio reduce de morte regis didicit, licet ille inuitus, nec nisi à conscia compulsus faceret, gratias itaque Deo egit, quod eiusmodi patientia ante mortem quibusdam peccatorum reliquiis, vti sperarat, liberatam se putarat:

Denique in oratione animam
Deo reddidit.

* *
*
●

K 4

Elo

Elogium S. Iulittæ cum filio S. Quirico
Martyrio coronatæ. Ex
Metaphr.

Sur. 16. Iun.

Iulitta. **I**Conii in Lycaonia fuit in Christianos tempore
Diocletianæ acerbissimæ clarissima odio super-
stitionis & amore virtutis, quam non generis
splendore, quo non carebat, nec fortitudine cor-
poris metuebatur, sed sincero cultu Dei & animi
contra omnes aduersitates robore, quas tamen
Euga vt prudenter declinaret non fræta sexus, aut partem
prudēs cum aliis infirmitate se cum filiolo Quirico la-
perfe- stante (nam pater paulò ante maturè decesserat)
cutio- Seleuciam migravit facultatibus in patria desertis
nis. vbi nec propter sæuitiam bestialium Tyranno-
rum, nec Tarli, quò secesserat, ob splendorem viri-
tutum vix occultabilem statim in hostium occu-
los incurrentem diu latere potuit, ad tribunal
vocat: nec sanè tam vitæ cupida, nec salutis fr-
Timo- lioli adèd immemor & aliena fuit, quia se onerata
ris ex- filiolo clara voce Christianam, & ad omnia super-
pers. plicia paratam profiteretur. Neruis igitur bubali
iussu præfecti laceratur, qui interim puero in
vlnas sublato pietatem veram blanditiis verbo-
rum & osculorum excantare tentabat, quo nihil
effecto eum resistentem geniculis, & vnguiculis
pungentem terræ alliebat ab alto, vt distracto cor-
pusculo animam redderet, at mater tum Deo
pro

pro filii victoria, gratias agebat; tum ad gloriosiore & desiderio anhelabat, & robur precibus petebat, nec Tyranno insultare verebatur. Quo is irritatus eam iuberet ligno suspensam ferreis petinibus laniari, & pice ex lebere bullienti hausta vulneta perfundi fortiter inuocato nomine S. Trinitatis omnia sustinentis. Denique gladio caesa ad aeternitatem Brauii euolauit.

S. Paulini Elogium continentiae cum coniuge, virtutis & scientiae ex

S. Gregorio Turonensi.

PAULINUS fundorum & domuum possessione locuples fortitus est coniugem sibi similem Therasiam. Hic auditis verbis Dominis vade & vende omnia, quae habes, & da pauperibus & habebis Thesaurum in caelo & veni & sequere me: & facilius est camelum intrare per foramen acus, quam diuitem intrare in regnum Dei, cuncta statim vendita pauperibus erogauit. Instanti pro stipe iussit coniugem panem vnicum, qui ex omnibus supererat, dare: qua tergiuersante superuenerunt nuncii de appulsu nauis annonam uentis rardiore tamen ob alterius nauis interitum, quod Paulinus damnum acceptum retulit coniugis inhumanitati negantis ante panem pauperi. Huic in exteris regionibus cum coniuge peregrinanti & ab Inuitore agnito defertur No.

*Expe-
dit se.
impedi-
mentum.*

Sapien-
tia.

lanus Episcopatus opibus abundans, quas pauperibus communicauit, coniuge ab eo non discedente humilitatis assiduus asseda, vt dignus esset exaltatione Diuina, miræ prudentiæ, raræ eruditionis vt pote Rhetoricis instructus literis, vt scripta quæ ad nos peruenerunt comprobant, & alia ad alios solutæ & ligatæ orationis missa rapsodia, inter quæ fuit vita S. Martini versu conscriptam quem cum S. Ianuario defunctum iam pridem illuminato ab ipso oculo conspexit. Sic hic sanctus documentum beneficentiæ in egenos à Deo remuneratæ, qui aliis nequiter desiderata subtrahit.

Elogium B. Matronæ Mariæ Ogniacensis post annos paucos continentiam cum viro piissimo professæ, & memorabili virtutum & miraculorum serie in vita ornatissimæ authore Iacobo Vitriaco Cardinali.

Sur. Tom. 3.

NIuellæ in Brabantia nata est Maria Ogniacensis parentibus mediocri abundantia quæ Dei amore maturè cæpit accendi & respuerit oblatum etiam comptiorem vestitum, & non alicui rerum copiis, sed precibus, quas tanquam primitias flexis genibus Deo offerebat, & Cisterciensium resigiosorum mirata habitum prætereuntium vestigiis, cum aliud n.quiret, insistebat. Quæ quidem parentes etsi non carpebant, non tamen vti debebant.

bant, suspiciebant, aut promouebant, sed pia quadam inuidia, vt videri volebant, eam nubilem 14. annum transgressam adolescentis coniugio deuinxerunt. Tum verò illa iuncta quomodolibet viro, & hac occasione separata à parentum conuictu, tanto feruoris excessu inflammata est, adeoque corpus suum castigauit & in seruitutem redegit, vt non rarò, cum iam magnam noctis partem laboribus manuum impendisset, deinde in preces admodum prolixas incumberet: quod porrò reliquum erat noctis spacium, id quoties liceret, in asseres, quos clam in extrema lectuli parte absconderat, se reponens exiguo somno transmitteret. Cum autem propriam corporis potestatem palàm non haberet, funem asperrimum secretò sub subucula gestabat, eoque corpus suum mirè constringebat. Quod non idcirco hic commemorare volui, vt probem excessum, sed vt eius feruorem indicem. In his verò & plerisque aliis, quæ singularis gratiæ priuilegio illa fecit, prudens lector meminerit, paucorum priuilegia non efficere legem communem. Itaqueque virtutes eius imitemur, actus autem virtutum eius absque priuata quadam prærogatiua imitari non poterimus. Et si autem cogendum est corpus, vt seruiat spiritui, dandaque nobis opera est, vt stigmata Domini nostri Iesu Christi feramus in nostro corpore: attamen non sumus nescii honorem regis diligere iudicium, nec gratum esse Deo sacrificium de rapina pauperis: Nec debemus pauperi & miseræ carnis subtrahere necessaria, sed sum vel

*Stricta
sui coro
rectio.*

*Exem-
pla SS.*

*confe-
runt ad*

*virtu-
tis ne-*

*cessita-
tem nō*

*excef-
ferunt
vitia defectū*

*Paſſu
conti-
nentia
cum cō-
iuge.*

vitia coercere. Quod verò sanctos quosdam ex familiari sancti Spiritus consilio fecisse legimus, admiremur potius, quàm imitandum suscipiamus. Cum autem non multo tempore cum marito suo Ioanne in matrimonio ita vexisset, respexit Dominus humilitatem ancillæ siue, exaudiuitque lacrymas supplicantis. Quam enim hactenus uxorem habuerat Ioannes, eam ex instinctu Diuino habuit postmodum Mariam commendatam. Casto castam Dominus commendauit ancillam, vt pro solatio haberet custodem. Itaque sociam suam in sancto proposito & religione imitatus omnia sua pro Christi amore in pauperes erogauit. Quamobrem etiam Dominus ancillæ suæ in visione promisit, se eum socium in cælo inuenturum. Erubescant hic & ex-pauescant infelices, qui extra matrimonium illicitis se commixtionibus polluunt, quando ambobus isti beati iuuenes etiam à licitis amplexibus cauti Christi abstinentes feruentis adolescentiæ impetum feruore religionis superarunt, ignem igni extinxerunt, & coronas triumphales meruerunt. Itaque dedit illis Dominus in domo sua & in muris suis locum & nomen melius à filiis & filiabus, quando quidem instar beatorum Martyrum in igne non ardentes, in voluptatum copia propriam voluntatem maſtantes, apud fluium sitientes inter epulas esurientes carnes suas confixerunt clavis timoris Dei: Imò verò Christi amore penitus abiicientes se proſis quibusdam apud Neuellam in loco, quem Villenbroc dicunt, aliquam

Es. 56.

*Timor
Dei.*

diu inferuierunt. At homines seculares & *Secula-*
gnati infrendebant, & quos antea diuites honore *rium*
fuerant persecuti & coluerant, iam Christi causa *iudicia*
pauperes sua sponte effectos irridebant, & asper- *& mo-*
nabantur. Sed o matrona, an te putas iam demum *res.*
deslitutam amore consanguineorum? Imò verò
nunquam illi te dilexerunt, sed tua. Vt enim mu-
scæ mel, cadauera lupi: sic prædam sequitur hæc
turba, non hominem. Fuit autem matrona in *Mores*
omni virtute mirabilis, nam quandoque confi- *in com-*
deratione beneficiorum natiuitatis & passionis *pio.*
Christi tempore sacrificii incruenti vix singul-
tum potuit continere, lacrymis transeuntis pau-
mentum madescibat. Sacerdoti tanto dolore &
pudore maculas tantam veniales aperiebat, vt
clamorem sistere nequiret subinde. Memor illius, *Ec. 19.*
qui modica negligit, paulatim decidit, ne verbu *Mores*
quidem vllum aut aspectum inordinatum, nec in *in pio-*
inhonestum corporis habitum, nec risum inmo- *blico.*
deratum, nec indecorum corporis gestum præse-
tulit, aut incurrisse visa est, vel per accuratè exa-
minabat seueritate adhibita tam in examine quam
in pæna à se reprehenda si vel in minimo se modò
excessisse deprehenderet magno cordis dolore
confessura. Perfectè seipsam abnegauit. Non so- *Luc. 19*
lum enim aliena abnegauerat, nihil eorum appe- *Abne-*
tendo, nec sua duntaxat, omnibus illis nuncium *gatio*
remittendo: nec modò corpus illud affligendo, *sisi.*
sed seipsam etiam propriæ voluntati penitus va-
le faciendo, & alienæ per obedientiam se submit-
tendo: tulit crucem suam corpus inedia & absti-
nencia

Passi- nentia castigando: Christum secuta est per humi-
dum litatem se abiiciendo. Gustato autē spiritu omni-
corpo- carnalis delectatio ei deiepiebat; sed ut memo-
reari vini & carnis in ægritudine sumptæ, spiritu quies-
delecta- scere nequiret, donec qualescunq; delicias mirabile
tionū. li cruciatu compensaret: vnica comestione con-
 tenta erat, quæ plerumq; fructibus arborum her-
 bis & leguminibus constabat, & atro, duroque pa-
 ne cibario. Tam singularem à domino obtinuit
 orandi gratiam, ut diu noctuque inuictum ab ora-
 tione spiritum aut nunquam, aut rarò relaxaret.
Vistra- Quotannis visitabat facellum S. Mariz Ogniaci
tio an- quo paulo ante morrem habitandi gratia se con-
nua tulit, duarum horarum spacio hyeme per aspera
Eccle- viarum nudis pedibus sola ancilla comitata, &
si S. in ea peruigil magna cum cōsolatione orandi gra-
Ma- tia persistebat. Amico eius cuiusdam subdolis &
via. subtilis hostis diabolus sub specie pietatis familiariter
 in somnis apparebat nonnumquam quædam
Dolus eius vitia reprehendens, ad quædam etiam facien-
diaboli da bona fraudulēter eum adhortans, ut prius tam-
non i- quam antidoti cuiusdam falsa specie oblata post-
gnotus. eā occultius venenum instillaret: & sensim eum
 suatrem illum perduxerat, ut res eius pessimum
 fuerint exitum habituræ, si non ancilla Christi
 fraudes spiritu cognouisset. Cum autem diceret
 homini illi reuelationes illas non esse à Deo, sed
 maligni Dæmonis illusiones esse, illic verò ob ex-
 perientiam beneficiorum & verarum prædictio-
 num fidenter contrarium sentiret, illa ad solita
 precum arma confugiens non destitit, donec con-
 actus

actus sit veterator ad ipsam in cubiculo accedere,
 cui sic ait: Somnium ego vocor: multis enim præ-
 fertim religiosis in somnis instar Luciferi appareo,
 mihiq; obediunt illi, & ex meis consolationibus
 animis efferuntur, dignosq; se putant, qui Diuinis
 & Angelicis fruuntur colloquiis. Amicum illum
 meum, quem pro tua voluntate mihi abstulisti, à
 bono proposito iam eram retracturus. Et id sanè
 rei euentus docuit: sed ova aspidum rupta sunt:
 & maligni illius fraudulenta consilia in lucem
 prolata. Puella sanctimonialis ordinis Cisterciensis
 similiter tentata vt simplex, formidolosa, & tali-
 um tētationum imperita, quibus primò blasphemias
 & sordidis cogitationibus vexata pænè ad despera-
 tionem adacta, etsi initio cum dolore resisteret,
 nec interim vlli pectoris sui vulnus, vt medicinam
 acciperet, aperiret: Hinc effectum, vt fastidiret
 etiam pauculas preces, pænitentiam & Synaxin,
 imò & vitam & admonitiones, & diabolus multas
 per os eius blasphemias euomeret. At cum frustra
 pro eius salute sorores ieiuniis & precibus instarent,
 deducta est ad Mariam: quæ humaniter excepit,
 fouit, consolata est & pro ea Deo assidue supplicauit,
 nec tamen eam nisi 40. dierum ieiunio tandem liberauit
 coacto dæmone se victum fateri & ad iussum Mariæ quocunq;
 abscedere. At puella gratias egit Deo, confessa, & synaxin
 accepit & ad monasterium rediit. Mediocribus utebatur
 vestib. & neq; affectaræ sordes, neq; exquisitæ mūditiæ
 ei vnquā placuere. Itaq; ornatū & sordes æq;
 fugiebat, quod alterum delicias, alterum vanā gloriam

*Vexatio
 imperita
 monialis.*

*Timor
Dei.*

riam redoleat, eo igitur modò. quæ vellere agni
immaculati vestiebatur, quæ veste nuptiali intrin-
secus ornata erat, quæ Christum intus induerat
cultum vel ornatum externum habebat neglectū.
Erat ei timor castus in corde tanquam fascia pe-
toralis, quæ cogitationes constringeret, tanquam
frænum in oro, quod linguam coereret, in opere
cei stimulus, ne desidia torperet, denique velut
norma & regula in omnibus, ne vnquam modum
excederet. Timor hic instar scoparum purgabat
eor & animum à duplicitate, os à falsitate, opere
ab omni vanitate. Nunquam verbum sæculare ab
eius ore, siue quod mundum resiperet auditum
& vix periodum vnā inter loquendum absolue-
bat, quin Christum crebrò intermiseret. Vere-
batur omnia opera sua prouidens dominum in
conspectu suo semper, atque in omnibus viis suis
cogitans illum, ne fortè in aliquo ei displiceret.
Sciebat enim etsi quis veter grandia, posse tamen
arena paulatim obrui. Multi capilli Absolomi ab
arbore pendenti exilium attulere: & multa pecca-
ta venialia, dum ex contemptu placent, vel negli-
guntur, ad æternum interitum perducunt. Quot
illa familiares suos ab impendentibus periculis
præmonuit, ac præmuniuit? Quoties occultos
malignorū spirituum laqueos amicis suis detexit?
Quoties pusillanimes & in fide cauillantes diuinæ
reuelationis miraculis confirmauit? An non vitæ
huius autorem monuit, cum vidisset mærentem
& vertentem ne populo ingratus esset concionan-
tor, ideoque multa congerentem, & postea ab au-
ditori-